

RETNINGSLINJER FOR IGAs UTDANNINGSPROGRAM I GRUPPEPSYKOTERAPI/GRUPPEANALYSE

Vedtatt på Generalforsamling i mars 1995, omarbeidet og revidert sist i mai 2022.

1. GENERELT

IGAs formål er å styrke det psykoterapeutiske tilbud i Norge ved å sørge for kvalifisert utdanning i gruppepsykoterapi og gruppeanalyse.

2. **RAMMER FOR UTDANNINGSPROGRAMMET**, se også om permisjon punkt 5. Utdanningsprogrammet i gruppepsykoterapi og gruppeanalyse arrangeres i blokker med fem samlinger á 3-4 dager per år. Utdanningen består av fire hovedelementer; en 2-årig basisdel (Trinn A) og en etterfølgende 2-årig fordypningsdel (Trinn B). Kandidater uten tilstrekkelig teori og/eller erfaringsbakgrunn for opptak ved Trinn A, kan starte utdanningen med et 1-årig Grunnleggende trinn. Dette kan tas alene, som en innføring i gruppepsykoterapi. Videre tilbys en 2-årig gruppepsykoterapiutdanning for de som arbeider med barn og unge (GPT-BUP) kan også kvalifisere for fordypning på Trinn B. Parallelt med Trinn A og Trinn B kan man ta fordypningsseminarer.

3. ELEMENTER I UTDANNINGSPROGRAMMET

3.1. *Egenerfaring (smågruppe og storgruppe)*

Gruppene drives etter gruppeanalytiske retningslinjer. De har som mål å gi økt selvforståelse og mulighet til å bearbeide egne konflikter og problemer i mellommenneskelige relasjoner. De gir samtidig egenerfaring i gruppedynamikk, gruppeprosesser, gruppepsykoterapeutiske intervensjoner og gruppers utviklingsstadier. Storgruppen gir erfaring i mer spesifikk storgruppedynamikk. I tillegg har den som formål å knytte de ulike elementene i utdanningen sammen og integrere hendelser, tanker, følelser og fantasier som angår programmet som helhet.

3.2. *Teoriundervisning i gruppe*

Teoriprogrammet har læringsmål for hvert av trinnene og for hver samling. Undervisningen foregår i en seminarmodell der kandidatene legger frem etter avtale fra litteraturlisten til drøftelse i teorigruppen. Det kan også foreleses over enkelte tema. Teoriprogrammet revideres løpende. Ved avslutning av hvert trinn skal kandidatene skrive en oppgave der teori knyttes til kliniske erfaringer og diskuteres. Oppgavene sensureres ikke, men kandidatene får en kort skriftlig tilbakemelding om styrker og utviklingsområder. Se «Retningslinjer for teorioppgaver – kandidater».

3.3. *Praktisk utdanning i gruppeterapi/analyse*

Trinnene og modulene har definerte krav til kandidatenes gruppeterapeutiske virksomhet, og kandidatene legger frem problemstillinger fra egne gruppeterapier til veiledning.

3.4. *Kollegiale veiledningsgrupper*

I tillegg til veiledningen på samlingene deltar kandidatene i kollegiale veiledningsgrupper som møtes mellom samlingene. Se «Retningslinjer for kollegiale veiledningsgrupper (KV-grupper).

3.5. *Skriftlig arbeid*

Mot slutten av Grunnleggende trinn, Trinn A, GPT-BUP og Trinn B leverer kandidatene en skriftlig oppgave som skal bidra til å integrere teorien. Etter avsluttet og godkjent Trinn B kan kandidater som vil fullføre utdanningen og bli gruppeanalytikere skrive diplomoppgave i gruppeanalyse. Se «Retningslinjer for teorioppgaver – kandidater» og «Retningslinjer diplomarbeid».

4. UTDANNINGSPROGRAM I GRUPPEPSYKOTERAPI OG GRUPPEANALYSE

4.1. *Målsetning for utdanningen*

Grunnleggende trinn (1 år): Formidle basale kunnskaper i gruppepsykoterapi og om gruppeprosesser, med sikte på å kunne lede grupper i førstelinjen og å kunne fungere som koterapeut i terapigrupper i behandlingsinstitusjoner innenfor psykisk helsevern og rus- og avhengighetsbehandling.

Trinn A (2 år): Utdanne kandidaten til å kunne arbeide kvalifisert og systematisk med gruppepsykoterapi i førstelinjen og på spesialistnivå med polikliniske og innlagte pasienter.

GPT-BUP (2-år): Formidle kunnskap om gruppers sosialpsykologiske betydning og hvilke forskjellige og spesielle muligheter gruppeformatet representerer i arbeidet med barn og unge. Utdanne kandidaten til å kunne arbeide kvalifisert med gruppeterapi for barn og unge.

Trinn B (2 år): Sette kandidatene i stand til å kunne arbeide selvstendig med gruppepsykoterapi og gruppeanalyse med innlagte og polikliniske pasienter, inkludert i privat praksis og gi grunnlag til å kunne veilede. Fordypningen retter seg spesielt mot arbeid med pasienter med langvarig og komplisert problematikk, på spesialisthelsetjenestenivå eller i annen virksomhet.

Diplom i gruppeanalyse: Etter godkjent gjennomgått Trinn B, kan kandidatene skrive en diplomoppgave basert på det gruppepsykoterapeutiske/gruppeanalytiske arbeidet som er lagt fram til veiledningen. Med godkjent diplomoppgave fullføres gruppeanalytiker-utdanningen. Se «Retningslinjer diplomarbeid».

4.2. *Opptakskriterier*

4.2.1. For å tas opp på Grunnleggende trinn og for opptak til GTP-BUP, må søkere fylle kriteriene i et av punktene A - C:

- A. Embetseksamen i medisin eller psykologi, i gang med klinisk praksis innen psykisk helse/rus- og avhengighetsbehandling. Søkere til GTP-BUP må arbeide i BUP eller på annen måte med grupper for barn og/eller unge.
- B. Bachelor innen helse- og sosialfag eller annen bachelor, master eller embetseksamen som gir grunnlag for arbeid innen psykisk helse/rusbehandling, minst to års klinisk praksis innen psykiske helse/rusbehandling samt helst ett års tværfaglig videreutdanning i psykisk helsearbeid eller tilsvarende.

- C. Unntaksvis kan personer som arbeider innenfor områder nært knyttet til psykisk helsevern/rusbehandling tas opp. Disse må dokumentere allsidig praksis og erfaring med grupper. Annen relevant utdanning kan vurderes etter skjønn.

4.2.2. For å bli tatt opp på Trinn A må en søker oppfylle kriteriene i punkt 4.2.1 og i tillegg:
Ha gjennomført og fått godkjent grunnleggende trinn *eller*
Ha annen kombinasjon av praksis, teori og egenerfaring med gruppeterapi:

Praksis:

- For leger og psykologer minimum to års erfaring fra psykisk helsevern/rus, herav minst et halvt år som observatør, koterapeut eller terapeut i grupper.
- For søkere med bachelor innen helse- og sosialfag eller annen bachelor, master eller embetseksamen som gir grunnlag for arbeid innen psykisk helse/rusbehandling, minst fire års klinisk relevant praksis innbefattet erfaring med grupper, herav minst et halvt års praksis som observatør, koterapeut eller terapeut i grupper.
- For personer som arbeider innenfor områder nært knyttet til psykisk helsevern/rusbehandling vurderes klinisk og annen grupperelevant praksis individuelt. Minimumskrav fire års klinisk relevant praksis innbefattet erfaring med grupper, herav minst et halvt års praksis som observatør, koterapeut eller terapeut i grupper.

Teori:

Enten

- IGAs ettårige regionale opplæringsprogram i gruppebehandling (RGO) *og/eller*
- Relevante kurs, for eksempel IGAs introseminar, LIS-obligatorisk emnekurs i gruppepsykoterapi, psykologforeningens gruppekurs *og/eller*
- Relevante kurs minimum to dager + grunnutdanning med undervisning i gruppedynamikk eller gruppeterapi (for eksempel psykologistudium) *og/eller*
- Relevante kurs minimum to dager + relevant videreutdanning (for eksempel innføringsseminar fra Institutt for psykoterapi)
- MBT-G-utdanning, gruppeorienterte konferanser eller lignende

Egenerfaring/erfaring med prosess i grupper:

- Enten RGO ett år *eller*
- Egenerfaring individuelt eller i gruppe minimum ett år *og/eller*
- Deltakelse i prosessveiledning, prosessorienterte team e.l. over tid

Undervisningsleder kan ved behov foreta telefonintervju ved søknad om direkte opptak til trinn A. Endelig avgjørelse om opptak tas i Fagrådet.

4.2.3 Ved opptak vil det i tillegg til søkerens individuelle kvalifikasjoner, tas hensyn til geografisk spredning og regionale forhold, tverrfaglighet og utdanningsprogrammets/ terapigruppens sammensetning med hensyn til alder, kjønn og yrkeserfaring.

4.2.4 For å bli tatt opp på Trinn B, må søkeren ha gjennomført og fått godkjent Trinn A, med grupper som gjør det mulig å vurdere egnethet for Trinn B. Kandidaten må også ha

gjennomført basalt psykoanalytisk teorikurs (BPT) eller tilsvarende (for eksempel innføringsseminar ved Institutt for Psykoterapi, A-kurs eller ettårig teoretisk seminar ved Norsk Psykoanalytisk Institutt eller Grunnseminaret ved Norsk karakteranalytisk institutt).

På Trinn B stilles også krav til egnethet. Se «Egnethetskriterier for opptak på Trinn B».

De aller fleste kandidater på Trinn B vil være helsepersonell hvor gruppe(-r) som tas til veiledning er organisert innenfor psykisk helsevern eller rus- og avhengighets-behandling. Da har organisasjonen det juridiske ansvaret for pasientene.

Noen kandidater er helsepersonell som velger å etablere privat gruppe for å ta til veiledning. De kommer inn under Helsepersonelloven og har selv det juridiske ansvaret for pasientene. De skal selv ha nødvendig kunnskap for å kunne vurdere potensielle gruppemedlemmers egnethet med tanke på diagnoser, funksjon, selvmordsrisiko o.l., eller ha tilgang til å kunne rådføre seg med lege eller psykolog som kan sikre vedkommende kandidats vurderinger. Dette har de ansvar for å skaffe selv. Veiledning på IGA og i KV-grupper gir noe hjelp og veilederne har et etisk ansvar for å vurdere og gi råd om hva som eventuelt trengs i tillegg.

Noen kandidater er ikke helsepersonell og kommer *ikke* inn under Helsepersonelloven. De kan ikke drive behandlingsgrupper, men selvutviklingsgrupper etter gruppeanalytiske prinsipper. Se egen «Retningslinje for å drive selvutviklingsgruppe etter gruppeanalytiske prinsipper».

4.3. *Krav til egen gruppeterapeutiske virksomhet*

Grunnleggende trinn: Kandidaten må arbeide systematisk med gruppe, for eksempel med å sette sammen en terapigruppe, delta som observatør eller som terapeut/koterapeut.

Trinn A: Kandidaten må arbeide systematisk med gruppeterapi gjennom de to kursårene. Gruppene skal være samtalebaserte og dynamiske i den forstand at kandidaten skal kunne lære å forstå og nyttiggjøre seg gruppeprosessen i sitt terapeutiske arbeid.

GPT-BUP: Kandidaten må arbeide systematisk med gruppeterapi for barn/unge gjennom de to kursårene. Gruppene skal være samtalebaserte og dynamiske i den forstand at kandidaten skal kunne lære å forstå og nyttiggjøre seg gruppeprosessen i sitt terapeutiske arbeid.

Trinn B: Det legges vekt på at kandidatene skal lære om både gruppeanalytiske langsamt-åpne grupper og om korttids gruppeanalytisk psykoterapi/psykodynamisk gruppepsykoterapi. Kandidatene må jobbe selvstendig med rekruttering og gjennomføring av minst ett gruppeterapiforløp.

- Alternativ 1 (klassisk gruppeanalyse): Klassisk gruppeanalyse innebærer å gi muligheten for langvarig behandling. Kandidaten skal alene rekruttere til og drive en langtids langsamt-åpen gruppe etter gruppeanalytiske prinsipper (heterogen, uten samtidig fast individualterapi, gruppen må være planlagt å fortsette etter ferdig utdanning). Minimum 80 gruppemøter á 90 minutter tas til veiledning i løpet av Trinn B.
- Alternativ 2 (tilpasset gruppeanalyse): Minimum 60 sesjoner som terapeut/koterapeut i en psykodynamisk langtids langsamt-åpen-gruppe. Eventuell koterapeut bør ha

gruppeanalytisk/psykodynamisk orienter gruppeutdanning. Pasientene kan ha samtidig individualterapi, og gruppen kan være homogen. I løpet av trinnet alene rekruttere til og gjennomføre et korttids gruppeanalytisk psykoterapiforløp/psykodynamisk gruppepsykoterapiforløp, cirka 20 sesjoner.

Kandidatene velger ett av praksisløpene, men har teori og veiledning i samme gruppe.

Praksiskravene er veiledende, og etter søknad til Fagrådet kan det være aktuelt å godkjenne alternative praksisforløp.

5. PERMIASJON FRA UTDANNINGSLØP VED IGA

5.1. *Generelt*

Utdanningsprogrammene ved IGA er inndelt i trinn; 1-årig Grunnleggende trinn, 2-årige Trinn A, GPT-BUP og Trinn B. Som hovedregel anbefaler IGA at kandidater tar trinnene fortløpende, men kandidatene kan velge å ta pause mellom trinnene. Det er ikke nødvendig å søke permisjon mellom trinn. Mer enn en pause i et 5-årig utdanningsløp bør unngås, da det gir flere brudd og forringer utbyttet av egenerfaringsdelen i smågruppen. Det samme gjelder å ta pause som varer mer enn to, maksimum tre år.

5.2 *Permisjon midt i et trinn*

Dette er i utgangspunktet ikke mulig. Når kandidater tar imot plass på et 2-årig trinn, binder de seg faglig og økonomisk til å ta begge årene fortløpende, i samme teori- og veiledningsgruppe og i samme smågruppe.

Ved uforutsette grunner som ikke gjør to sammenhengende år mulig, fordi man ikke kan

- tilfredsstillende kravene til egen gruppeterapeutisk virksomhet, og/eller
- delta på samling (inntil 20% fravær i løpet av trinnet aksepteres)

kan kandidaten søke Fagrådet om permisjon. Det eneste aktuelle er da å søke permisjon for et helt utdanningsår. Fagrådet gjør i tillegg en helhetlig vurdering av gjeldende situasjon og søknad, men permisjon vil i regelen kun innfris ved graviditet/barsel, ved alvorlig sykdom og eventuell annen alvorlig oppstått situasjon. Det er ikke garanti for å få plass etter et års permisjon, men IGA bestreber på å finne en løsning så raskt som mulig.

5.3 *Spesielt for Trinn B*

Når det gjelder alle typer ønsket permisjon midt i Trinn B er dette ekstra vanskelig. Praksiskravene til både klassisk og tilpasset gruppeanalytisk løp er i utgangspunktet ikke forenlig med et helt års pause. Fagrådet kan, i helt spesielle situasjoner, og i samarbeid med kandidaten og veileder på Trinn B, lete etter mulige individuelle løsninger. Løsningen vil i hovedregel bli å bruke tre år på Trinn B.